

Asia: VN/23899/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot koskien HE luonnosta

Pyydettyinä lausuntona luonnoksesta hallituksen esityksestä laiksi fossiilisten polttoaineiden jakelua koskevasta päästökaupasta Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

1) Yleiset huomiot: Hiilivuotoriski ja lisäkustannukset on minimoitava

2) Huomiot säännellyn yhteisön määritelmään: Pelisääntöjä tulee selkeyttää ja ylimääräistä byrokratiaa välttää

3) Huomiot soveltamisalaan: Kansallisessa soveltamisalan laajentamisessa on säilytettävä kannusteet vähentävät päästöjä. Yli 95 % biomassaa käyttävät laitokset tulee jättää soveltamisalan ulkopuolelle

Ilmastotavoitteille ja Suomen taloudelle tärkeän metsäteollisuuden kilpailukyvyistä on huolehdittava

Fit for 55-valmiuspaketin käsittelyn painopiste on siirtynyt kansalliseen toimeenpanoon. Metsäteollisuus energiaintensiivisenä, runsaasti luonnonvaroja jalostavana, raaka-aineita ja tuotteita kuljettavana sekä kansainvälisessä kilpailussa toimivana alana altistuu laajasti EU-päätösten sisältämälle säätelylle.

Metsäteollisuus on Suomessa jo hyvin pitkälle irtautunut fossiilisista polttoaineista ja on Suomen merkittävin uusiutuvan energian tuottaja. Alan päivitetystä ilmastotiekartasta on nähtävissä, että metsäteollisuus etenee ilmastotoimissa määrätietoisesti ja tehtaiden fossiilivapaus on saavutettavissa noin vuonna 2035. Edellytyksenä kuitenkin on, että toimintaympäristö tukee ilmastomyönteisiä investointeja. Alalla on siten suuri merkitys ilmastotavoitteille sekä talouden ja työllisyyden vahvistamiselle.

1) Yleiset huomiot: Hiilivuotoriski ja lisäkustannukset on minimoitava

Valitettavaa on, että päästökauppadirektiivin neuvotteluissa päädyttiin laajentamaan uuden päästökaupan eli ETS2 soveltamisalaa ilman vaikutusten arviointia siten, että useissa jäsenmaissa uuden päästökaupan soveltamisalan mukainen toimeenpano on lähes mahdotonta ilman merkittäviä muutoksia polttoaineen jakelujärjestelmään.

Uusi päästökauppa ei tunnista hiilivuotoa, jonka torjuminen on olennainen osa ilmastopolitiikka. Nykyisessä päästökaupassa hiilivuodolle alttiit toimialat saavat maksuttomia päästöoikeuksia ja korkean hiilivuotoriskin toimialoille mahdollistetaan päästökauppakompensaatio eli sähköistämistuki. Uuteen päästökauppaan on määritelty suojamekanismit estämään liiallista päästöoikeuden hinnannousua, mutta niiden vaikutuksia on vaikeaa arvioida, koska uuden päästökaupan koko ei ole tiedossa.

Suomen metsäteollisuus on kansallisesti suurimpia rahdinantajia ja altistuu merkittävästi fossiilisen polttoainejakelun päästökaupan vaikutuksille. Tämä tapahtuu raskaan liikenteen ja työkoneiden kustannusten nousun kautta niin raaka-ainehankinnassa, tuotantolaitoksilla kuin tuotekuljetuksissakin. On tärkeä ymmärtää, että uuden päästökaupan aiheuttamaa kustannuslisää ei ole Euroopan ulkopuoliselle teollisuudelle tulossa ja vaikutustenarviossa todetusti sen siirtäminen lopputuotteen hintaan on vientiteollisuudessa käytännössä mahdotonta.

Uuden päästökaupan aloitus edellyttää valtiolta välittömiä toimia liikennepolttoaineiden kustannusten nousun rajoittamiseksi tavaraliikenteessä, jossa kysyntäjousto on rajallinen ja ajosuoritteen väheneminen tarkoittaisi lähtökohtaisesti myös toimeliaisuuden laskua.

Kustannusnousu raskaalle liikenteelle ja metsätyökoneille kompensoitava

Uusi päästökaupassa huomioidaan kustannusten nousun vaikutukset kotitalouksille mahdollistamalla kompensointi- ja tukitoimia mm. EU-tasaisen sosiaalisen ilmastorahaston kautta. Tavaraliikenteeseen kohdistuvan kustannusnousun vaikutusta on sen sijaan tasattava kansallisin toimin.

Metsäteollisuus pitää hallituksen päätöstä raskaan liikenteen ammattidieselin valmistelun aloittamisesta perusteltuna. On ensiarvoisen tärkeää, että järjestelmä saadaan käyttöön hyvissä ajoin ennen uuden päästökaupan hinnoittelun käyttöönottoa eli vuotta 2027. Raskaan liikenteen ammattidieselin käyttöönoton valmistelu on aloitettava viipymättä tiiviissä yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Komission ja lakiluonnoksen vaikutusarviot on tehty käyttäen maltillista 45–50 euron ennustetta päästöoikeuden hinnasta. Myöhemmin valmistuneet muiden tahojen analyysit ovat päätyneet pääsääntöisesti huomattavasti korkeampiin päästöoikeuden hintaennusteisiin jo ennen vuotta 2030. Hintaennusteiden huomattavien eroavaisuuksien takia on ensiarvoisen tärkeää, että kansallisesti ei lisätä vientiteollisuuden kuljetusketjun altistumista uuden päästökaupan hintavaikutukselle niillä sektoreilla, jotka ovat direktiivin soveltamisalan ulkopuolella.

Direktiivi mahdollistaa päästötulojen käytön kompensointeihin sellaisille aloille, jotka tulevat mukaan soveltamisalaan kansallisella päätöksellä. Suomessa päästökaupan kustannusvaikutus maa- ja metsätalouden työkoneille on kompensoitava energiaveropalautuksena.

Samanaikaisesti päästökaupasta saatavilla tuloilla on voitava edistää tavaraliikenteen ja työkoneiden puhdasta siirtymää. Raskaan liikenteen päästöjen vähentäminen edellyttää riittäviä hankintatukia sekä tavaraliikenteen tarpeisiin vastaavan jakeluinfran mahdollistamista. Samoin työkoneiden vaihtoehtoihin käyttövoimiin siirtymistä on vauhditettava tukemalla hankinta- ja jakeluinfraa.

Säännelty yhteisö

Palaute ehdotetusta säännellyn yhteisön määritelmästä ja veloitteiden siirrosta sopimuksella sekä sääntelyn kohdetta koskevista vaikutuksista

2) Huomiot säännellyn yhteisön määritelmään: Pelisääntöjä tulee selkeyttää ja ylimääräistä byrokratiaa välttää

Uudessa päästökaupassa sääntely koskisi valmisteverovelvollisia tahoja, jotka luovuttavat polttoaineen kulutukseen. Käytännössä tämä tarkoittaa tahoja, joilla on valmisteverotuksessa ns. verottoman varaston lupa, jolloin ne vastaavat toiselle kulutukseen luovuttamaansa tai itse käyttämänsä polttoaineeseen kohdistuvien verojen suorittamisesta.

Useat metsäteollisuuden toimijat joutuisivat uusien veloitteiden piiriin, mikäli ne luovuttavat polttoainetta kulutukseen uuden päästökaupan soveltamisalalle.

Metsäteollisuudessa verottomasta varastosta voidaan luovuttaa polttoainetta useisiin eri käyttötarkoituksiin. Luovutus voi tapahtua mm. kiinteiden laitosten soveltamisalassa oleviin laitoksiin, työkoneisiin, nykyisen kiinteiden laitosten päästökaupan ulkopuolisiin laitoksiin sekä laitoksiin, jotka 95 % biomassasäännön takia tippuvat kiinteiden laitosten päästökaupasta ja tulisivat kansallisen tulkinnan mukaan uuden päästökaupan soveltamisalaan.

Lisäksi polttoaineita voidaan luovuttaa verottomasta varastosta sellaisiin käyttötarkoituksiin, jotka ovat määritelty verottomiksi, kuten esimerkiksi veroton ensikäyttö, mutta huomioidaan päästökaupassa.

Uuden päästökaupan velvoitteet tulevat aiheuttamaan teollisuudelle merkittävää hallinnollista taakkaa suhteessa sen soveltamisalan päästömääriin. Kilpailuasetelman vääristymisen ja hallinnollisen taakan vähentämiseksi 95 % biomassasäännön takia kiinteiden laitosten päästökaupan soveltamisalasta putoavat laitokset tulisi pitää uuden päästökaupan soveltamisalan ulkopuolella.

Esitysluonnoksessa mahdollistettaisiin päästökaupan velvoitteiden siirto toiselle säännellylle yhteisölle sopimuksen myötä. On tärkeää, että velvoitteiden siirtämisestä tehtäisiin joustavaa ja se vaatisi mahdollisimman kevyttä raportointia, jotta päästökaupan velvoitteet kohdistuisivat mahdollisimman suppealle säänneltyjen yhteisöjen joukolle.

Maa-, metsä- ja kalatalous

Miten ja kenelle mahdolliset hyvitykset tulisi toteuttaa erityisesti maa-, metsä- ja kalatalouden toimialoilla?

3) Huomiot soveltamisalaan: Kansallisessa soveltamisalan laajentamisessa on säilytettävä kannusteet vähentävät päästöjä

Valitettavaa on, että direktiivin toimeenpanon mahdollistamiseksi soveltamisalaa on kansallisesti laajennettava, mikä tuottaa metsäteollisuudelle merkittäviä lisäkustannuksia puunhankintaketjuun, kun metsätalouden työkoneet tulevat 2027 alkaen hintavaikutuksen piiriin. Tämä lisää esitysluonnoksen mukaan puunhankinnan kustannuksia arviolta 16,5 miljoonaa euroa vuodessa siinäkin tapauksessa, että käytetään maltillista 50 euron päästöoikeuden hinta-arviota.

Huomionarvoista on, että arvion ajosuoritteet eivät huomioi puuntuonnin päättymistä Venäjältä, minkä vuoksi kuljetusten määrä kotimaassa on kasvussa ja siten kustannukset nousevat aiemmin arvioitua enemmän. Lisäksi myöhemmin tehdyissä analyyseissä päästöoikeuden hinta-arviot ovat huomattavasti komission esittämää arviota korkeampia, jolloin myös kustannukset kasvaisivat aiemmin esitetystä. Metsässä toimiville työkoneille uusi päästökauppa on kustannuslisä ilman ohjausvaikutusta.

Energiaverodirektiivi sallii nykyisen maatalouden energiaveropalautusjärjestelmän laajentamisen koskemaan myös metsätaloutta. Tärkeää on, että palautus toteutetaan täysimääräisesti energiaverodirektiivin sallimissa puitteissa työkoneyrityksille, jotka lukeutuvat metsätalouden piiriin.

Esitysluonnoksen ehdotus 95 % biomassalaitosten lisäämisestä uuden päästökaupan soveltamisalaan olisi kansallinen päätös, joka tuottaisi ongelmia metsäteollisuudelle. Päästökauppavelvoitteiden ja kilpailun vääristymisen lisäksi päätös voi vähentää intressiä joutua 95 % laitosten piirin tulevaisuudessa eli päätös ei kannusta vähentämään päästöjä.

Uuden päästökaupan soveltamisalaan joutuminen olisi kohtuutonta yli 95 % biomassaa käyttäville laitoksille. Kyseillä laitoksilla on tehty huomattavia investointeja, joiden avulla fossiilisten polttoaineiden kulutusta on vähennetty. Fossiilisten polttoaineiden käytön vähentämisestä pitäisi palkita kyseiset laitokset, mutta nyt niiltä poistetaan maksuttomat päästöoikeudet vuonna 2026 ja kansallisella päätöksellä ollaan vielä lisäämässä kustannustaakkaa pakottamalla ne uuteen päästökauppaan.

On selvää, että ilmastopolitiikan tulisi mahdollistaa teollisuuden päästöjen vähentäminen. Nyt kuitenkin EU-tasoisin ja kansallisin päätöksin ollaan luomassa tilannetta, jossa päästöjen vähentämisen kannattavuus heikentyy ja edellytykset biogeenisen hiilidioksidin talteenoton osalta hämärtyvät entisestään.

Yhtenä vaihtoehtona on, että tulevaisuudessa biogeenisen hiilidioksidin talteenoton raportointi ja kannustin perustuvat kiinteiden laitosten päästökaupan lainsäädäntöön, jonka soveltamisalaan eivät kuulu vuodesta 2026 alkaen laitokset, joiden päästöistä yli 95 % oli bioperäisiä ajanjaksolla 2019–2023. Kyseiset laitokset olisivat kuitenkin potentiaalisia biogeenisen hiilidioksidin talteenotolle.

Metsäteollisuus ry korostaa, että ilmastopolitiikan tulee olla selkeää ja tasapuolista. EU-tasoiset ja kansalliset päätökset päästökaupassa ovat johtamassa tilanteeseen, joka haastaa toimijoiden tasavertaista kilpailuasetelmaa, heikentää päästövähennysten kannattavuutta ja hämärtaa entisestään biogeenisen hiilidioksidin talteenottoon liittyvää näkymää.

Liikennesektorin toimijat

Mitä vaikutuksia soveltamisalarajauksella on toimintaanne?

-

Miten mahdolliset hyvitykset niille yritysmuotoisille toimijoille, joiden käyttämä polttoaine tulee soveltamisalan piiriin, voisi toteuttaa?

Vierimaa Heikki
Metsäteollisuus ry